

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1270

Vragen van het lid **Karabulut** (SP) aan de Ministers van Buitenlandse Zaken en van Defensie over *Nederlands vetorecht in geval van inzet kernwapens* (ingezonden 21 november 2019).

Antwoord van Minister **Blok** (Buitenlandse Zaken) van Minister **Bijleveld-Schouten** (Defensie) (ontvangen 6 januari 2020).

Vraag 1, 2, 3 en 4

Is het bericht juist dat Nederland geen vetorecht heeft in geval de VS besluit tot inzet van kernwapens?¹

Bent u bereid alsnog een vetorecht te eisen bij de Amerikanen over de inzet van kernwapens die in beheer zijn van de Nederlandse krijgsmacht? Zo nee, waarom niet?

Op welke wijze is het juridisch vastgelegd dat Nederlandse militairen, piloten en ondersteunend personeel worden ingezet bij de uitvoering van de Amerikaanse beslissing tot de inzet van het kernwapen? Kunt u de overeenkomst met de Amerikaanse regering ter inzage aan de Kamer beschikbaar stellen?

Hebt u kennis genomen van het artikel «Mijn job? Atoombommen onder straaljagers hangen», waarin een Belgische ex-militair vertelt over zijn werk op vliegbasis Kleine Brogel, waar dezelfde soort kernwapens liggen als in Volkel?² Kunt u bevestigen dat de procedures in Volkel vergelijkbaar zijn? Zo nee, hoe zijn of waren de procedures in Volkel?

¹ Doelwit Volkel, uitzending Zembla, 14 november 2019, <https://www.bnnvara.nl/zembla/artikelen/doelwit-volkel>.

² Ex-militair klapt uit de biecht: «Mijn job? Atoombommen onder straaljagers hangen», Het laatste nieuws, 5 oktober 2019. (<https://www.hln.be/de-krant/ex-militair-klapt-uit-de-biecht-mijn-job-atoombommen-onder-straaljagers-hangen~a4652ad4/?referer=https%3A%2F%2Fwww.bing.com%2Fsearch%3Fq%3DMijn%2Bjob%253F%2BAtoombommen%2Bonder%2Bstraaljagers%2Bhangen%2BHet%2BLaatste%2BNieuws%2B5%2Boktober%2B%2B2019%26form%3DIENTNB%26mkt%3Dnl-nl%26httpsmsn%3D1%26msnews%3D1%26refig%3D90115cd43ac346f796ae7afe63fbab15%26sp%3D-1%26pq%3Dmijn%2Bjob%253F%2Batoombommen%26sc%3D0-14%26qs%3Dn%26sk%3D%26cvid%3D90115cd43ac346f796ae7afe63fbab15>)

Antwoord 1, 2, 3 en 4

Nederland heeft binnen de NAVO een kernwapentaak. Hiermee is één squadron F-16's belast. Besluitvorming binnen de NAVO vindt plaats op basis van unanimiteit, waarbij altijd sprake is van strikte politieke controle door de NAVO-bondgenoten. Dit betekent dat ook bij nucleaire besluitvorming binnen de NAVO altijd de instemming van Nederland vereist is.

Over aantallen en locaties van in Europa aanwezige Amerikaanse kernwapens, alsmede de precieze procedures voor nucleaire besluitvorming en uitvoering van de kernwapentaak kunnen, op grond van bondgenootschappelijke en juridisch bindende afspraken, geen mededelingen worden gedaan. Overwegingen van veiligheid liggen hieraan ten grondslag. Alle bondgenoten onderschrijven deze geheimhoudingsplicht.

Vraag 5

Bestaat er een specifieke regeling voor Nederlands militair personeel om af te zien van de uitvoering van het bevel tot afvuren van kernwapen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, kunt de tekst daarvan met de Kamer delen? Deelt u de opvatting dat een dergelijk gewetens- of politiek bezwaar dient te worden gehonoreerd? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

Nucleaire besluitvorming binnen NAVO vindt plaats op basis van unanimiteit, waarbij altijd sprake is van strikte politieke controle door de bondgenoten. Dat houdt in dat voor nucleaire besluitvorming per definitie ook de instemming van Nederland vereist is. Zodra een dergelijk besluit binnen NAVO is genomen krijgt dit binnen de krijgsmacht de vorm van een dienstbevel. Het hebben van gewetensbezwaren tegen het uitvoeren van deze taak van Defensie kan gevolgen hebben voor de positie van betrokkene. Voor het beleid met betrekking tot ambtenaren met gewetensbezwaren verwijs ik u graag naar Circulaire MP 33-210 van de Staatssecretaris van Defensie van 15 februari 1989, nr. PB 89/1600/76

Vraag 6

Is het juist dat Amerikaanse troepen de leiding hebben bij de uitvoering van veiligstellen bij een ongeval met een kernwapen in Nederland? Zo nee, hoe is deze situatie dan geregeld?

Antwoord 6

Zoals hiervoor vermeld, kunnen geen mededelingen worden gedaan over locaties van in Europa aanwezige Amerikaanse kernwapens. De kans dat er iets misgaat met transporten van Amerikaans nucleair materiaal over Nederlands grondgebied is uitzonderlijk klein, maar nooit volledig uit te sluiten. Nederland is daarom goed voorbereid op mogelijke ongevallen. De plannen zijn hiervoor aanwezig en in voorkomend geval wordt gebruik gemaakt van de bestaande Nederlandse crisisbesluitvormingsstructuren. Eenheden van de Verenigde Staten zullen in nauwe samenwerking aansluiten bij deze structuren.

Vraag 7 en 8

Is het juist dat er een verdrag ten grondslag ligt aan de regeling van het Amerikaans bewind bij gevolgen van een kernongeval en dat dit verdrag de «Agreement between the Government of the Kingdom of the Netherlands and the Government of the United States of America for Responding to an Occurrence in the Netherlands involving U.S. Nuclear Weapons or Nuclear Component» heet? Is het juist dat het in 1992 is overeengekomen?³ Bent u bereid dit verdrag aan de Kamer te sturen? Zo nee, waarom niet?

³ Idem persbericht Zembla. «Bij een een ongeval met een kernwapen op Nederlandse bodem schermen Amerikaanse Rapid Respons Forces de binnenste ring van de rampplek af, ook voor Nederlandse hulpdiensten. Bij de oefening Diamond Falcon in Volkel in 2012 zijn hulpverleners op afstand gehouden door Amerikanen met machinegeweren. Het verdrag dat hierna ten grondslag ligt heet: «Agreement between the Government of the Kingdom of the Netherlands and the Government of the United States of America for Responding to an Occurrence in the Netherlands involving U.S. Nuclear Weapons or Nuclear Components.» Het is afgesloten in 1992 en is zowel in Nederland als de VS classified. Op dit moment loopt nog een WOB-verzoek in de VS om dat verdrag alsnog boven tafel te krijgen.»

Op welke wijze was de organisatie van rampenbestrijding in geval van een kernongeval geregeld vóór 1992?

Antwoord 7 en 8

Op grond van bondgenootschappelijke en juridisch bindende afspraken kunnen geen mededelingen worden gedaan over eventuele bilaterale of multilaterale overeenkomsten die verband houden met de kernwapentaak van Nederland. Overwegingen van veiligheid liggen hieraan ten grondslag. Alle bondgenoten onderschrijven deze geheimhoudingsplicht.

Vraag 9

Bent u bereid de B-61-11 niet te vervangen als deze voor vernieuwing c.q. modernisering naar Amerika worden gestuurd?⁴

Antwoord 9

De Kamer is herhaaldelijk geïnformeerd over de modernisering van in Europa aanwezige Amerikaanse kernwapens, meest recentelijk in antwoord op Kamervragen van Karabulut c.s. in 2018 (Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2017–2018, nr. 2001). Zoals eerder bekend gesteld, hebben de Verenigde Staten een levensduurverlengingsprogramma, het zogenaamde *Life Extension Program* (LEP), met als doel de veiligheid, beveiliging en effectiviteit van onder meer het type B61 blijvend te garanderen. Het LEP betreft Amerikaanse kernwapens, dus NAVO-bondgenoten hebben geen zeggenschap over deze modernisering.

Vraag 10

Bent u bereid de antwoorden op deze vragen vóór het Algemeen Overleg van 12 december 2019 over het kernwapenbeleid aan de Kamer te sturen?

Antwoord 10

Ja.

⁴ Antwoorden van de Minister van Buitenlandse Zaken, mede namens de Minister van Defensie, op schriftelijke vragen van de leden Karabulut (SP), Van Ojik (GroenLinks) en Ploumen (PvdA) over kernwapenbeleid. Aanhangsel van de Handelingen Vergaderjaar 2017–2018, nr. 2001.